

Izhaja poljubno najmanj štirikrat na leto. Posamezne številke 15 vinarjev. V „Zvezi“ združena gasilna društva dobivajo „Gasilec“ brezplačno. Urednik FRAN BARLE v Ljubljani.

GASILEC

Cene enkratnim oglasom:
cela stran 37 kron 60 vin.,
1/2 strani 18 kron 80 vin.,
1/4 strani 9 kron 40 vin.,
1/8 strani 4 krone 70 vin.
Pri večkratnem oglašanju
:: primeren popust. ::

Glasi „Slovenske deželne zveze prostov. gasil. društev na Kranjskem“.

V Ljubljani, dne 29. decembra 1917.

Predsedstvene vesti.

Odbornikom zveze.

Predsedstvu v tekočem letu pri najboljši volji ni bilo mogoče sklicati ne predsedstvene in ne odborove seje. Vojne razmere tega niso dopuščale in še danes ne dopuščajo. Do spomladi, upajmo, da se razmere zboljšajo. Predsedstvo.

Prepoved kroja.

C. kr. ministrstvo za notranje zadeve je z naredbo z dne 26. februarja 1917, drž. zak. štev. 69, prepovedalo nošo kroja (uniforme), kakor tudi različnih znakov. Ker je potemtakem tudi gasilstvu prepovedan kroj in ker odsej politične deželne oblasti dovoljujejo nošo kroja, se je predsedstvo obrnilo s prošnjo na c. kr. deželno vlado v Ljubljani, naj v „Slovenski deželni zvezi prostovoljnih gasilnih društev na Kranjskem“ združenim gasilnim društvom še nadalje dovoli nositi sedanji kroj in znake, vsaj pa do konca vojne in do primernih sklepov občnega zbora. Z ozirom na vojne razmere in z ozirom na to, da je pri današnjih razmerah nemogoče zameniti kroj, je pričakovati ugodne rešitve. Posamezna gasilna društva ali gasilske župe naj se potemtakem ne obračajo na deželno vlado s prošnjami za dovolitev kroja in znakov. Predsedstvo.

† Aleksander Maruzzi

Dne 15. novembra 1917 je v Zagrebu za vedno zatislil oči vobče spoštovani in priljubljeni predsednik Hrvatsko-slavonske gasilske zajednice gospod Aleksander Maruzzi. Rajnik je leta 1885 vstopil v zagrebško gasilno društvo ter si je s svojo marljivostjo in vestnostjo v najkrajšem času pridobil zaupanje in spoštovanje svojih tovarišev. Maruzzi ni spadal med one ljudi, ki imajo društveno delovanje le na jeziku, bil je res delaven in zanimal se je za vse podrobnosti gasilstva. Po smrti očeta hrvatskega gasilstva blagopokojnega Gjura Stjepana Deželiča bil je izvoljen leta 1908 za predsednika Hrvatsko-slavonske gasilske zajednice, kateri je stal na čelu do svoje smrti. Krasen pogreb in vznešen govor njegovega namestnika g. Ivana Domitroviča na odprtem grobu jasno dokumentirajo priljubljenost blagopokojnikovo. Hrvatsko gasilstvo zadel je britek udarec, ki je pritegnil tudi nas v britkočuteče sožalje.

Resni časi.

Znano je, da je zlasti gasilcev mnogo pri vojnikih. Poznamo kraje, kjer je gasilstvo, ali požarno varstvo izročeno le še starejšim možem. Razmere potrebujejo

odpomoči in ni da bi se veliko odlašalo. Dolžnost vsake zlasti pa kmečke občine je, da ojači požarno varnost.

Predvsem gre za to, da se za odpadle člane gasilnih društev dobi nadomestilo. Največ pravil gasilnih društev ima določilo, da mora vsak član gasilnega društva imeti izpolnjenih 18 let. To določilo mora izginiti, zakaj tudi šestnajstletni in sedemnajstletni fantje pri današnjih razmerah v gasilstvu lahko mnogo pripomorejo. V občinah, kjer je malo fantov teh let, bi bilo sicer malo pomagano, toda boljše nekaj kot nič.

Nadomestilo mora biti. Kam naj se torej obrne občina in gasilstvo?

Od več strani se povdarja, naj se pritegne ženstvo k gasilstvu. V mirnih časih bi bila ta misel sicer neutemeljena, utemeljena pa je pri današnjih razmerah, zlasti v kmečkih občinah, kjer je požarna nevarnost večja kot v mestih.

Sila kola lomi. Kdor se bo spodtkal nad tem, če ženstvo sodeluje pri gasilstvu? In kdo nam bo štel v greh, če se v teh težkih časih obračamo na takozvani nežnejši spol? Nikdo! saj imamo dovolj izgledov, kjer se je naše vrlo ženstvo pokazalo, da se zna žrtvovati, kjer gre za interese domovine in pravice naših dedov in pradedov. Ne bodemo se varali, če računimo z žensko pomočjo.

Klic ženstvu, naj pomaga pri požarni varnosti, gotovo tudi sedaj ne bo brezuspešen. Radevolje zastavijo žene in dekleta svoje moči v prid gasilstvu in radevolje napravijo kratko, toda potrebno izvežbanje. Brez izvežbanja ne gre, zakaj red in spretnost do gotove meje sta tudi pri ženstvu potrebni, preveč pa se od ženstva ne sme in ne more zahtevati.

Vprašanje nastane, kakšne posle morejo izvrševati ženske.

Za nastopne posle so ženske popolnoma porabne:

1. dostava orodja do vežbališča, gorišča in nazaj;
2. priprava brizgalnic za delo;
3. polaganje cevi;
4. gonja brizgalnic;
5. donašanje vode;
6. snaženje orodja;
7. odstranjevanje lahko v nemljivih in lažjih predmetov iz bližine gorišča;
8. odstranjevanje lažjih reči iz ogroženih poslopij;
9. čuvanje rešenih reči;
10. čuvanje ogroženih poslopij pred gorečimi otrinki;
11. sanitetni posel.

To so posli, ki niso nevarni ne zdravju in ne življenju, ki ne zahtevajo teoretičnega znanja in ne dolgotrajnega izvežbanja, pač pa gašenje in reševanje zdatno pospešujejo in nadomeščajo možke moči. Kjer je potreben klic po ženskih močeh, naj se to nemudoma izvrši, da se ženske čimprej izvežbajo in dokler so v društvu še možki člani, ki razumejo vežbanje. Poveljniki naj se takoj sporazumno z občino poprimejo tega dela ter naj napravijo poslovna navodila.

Poslovna navodila naj obsegajo:

1. vodstvo vežbanja;
2. oznanjevanje ognja in sklic članov;
3. vožnjo k požaru;
4. razdelitev članov k posameznim oddelkom;
5. delovanje članov;
6. ureditev poveljnikov;
7. delo po ognju in vaji;
8. nadzorstvo orodišča.

Člani, ki so vsled starosti ali vsled manjših napak izstopili ali bili določeni za lažje posle v društvu, naj poprimejo zopet za delo aktivnih gasilcev. Kdor je imel dostojanstvo v društvu, naj to zopet dobi, ako je potrebno, in deluje v društvu kolikor pač more, dotle, da se vrnejo druge razmere. Gasilci, ki niso poklicani k vojakom in bivajo v občini, naj z dejanjem in nasvetom podpirajo žensko gasilstvo, da jim posel ne bo pretežek. Dober zgled ima privlačno moč in z dobrim zgledom privedemo tudi mešano gasilstvo do veljave. Današnje razmere pač zahtevajo, da vsak občan, bodi možki ali ženska, na ta ali oni način deluje pri požarni varnosti. Tudi pomoč šolske mladine, samo po sebi umevno starejše šolske mladine, ni da bi se zavrgla. Znano je, da ima ravno mladina veliko veselja nad sodelovanjem pri požarih. Nikakor ni, da bi ustanavljali posebna mladeniška gasilna društva; starejšo šolsko mladino pritegnimo k vajah ter ji odkažimo posel, ki je primeren starosti in razvoju posameznika. Šolsko mladino lahko porablamo pri donšanju vode, pri polaganju cevi, za varstvo položenih cevi, za snaženje orodja in cevi, za varstvo proti otrinkom, za prenašanje naročil itd.

Prav nič ne dvomimo o tem, da bo mladina s ponosom in veseljem izvrševala odkazano delo.

V krajih toraj, kjer je vsled današnjih razmer premalo skrbjeno za požarno varnost, mora vse na krov: malo in veliko, mlado in staro, neglede na spol. V pravem času nkrenimo vse potrebno, da nam v resnem slučaju lastna vest ne bo očitala malomarnosti.

Reševanje živine pri požarih.

Neobhodno potrebno je, da vemo, kako je pri požarih reševati živino in kaj je v takih slučajih treba vpoštevati. Pri požaru pogosto vidimo, da živina, ki smo jo že privedli iz hleva, tišči zopet v hlev. To je prirojena lastnost nekaterih živali. Četokrat opažamo tudi, da so nekatere živali, ki se pri požaru stiskajo v klopčič, najraje v najbolj skritek kotu hleva. Zlasti ovce in konji imajo to čudno lastnost. Dim po navadi poduši tako žival — in nastane škoda, ki bi se obvarovala, da se je v pravem času potrebno ukrenilo. Žival, ki se je stisnila v klopčič in živali, ki so se odvezovale, se rade branijo iti iz hleva in celo sila ne pomaga. Pri reševanju živine nam je potemtakem vpoštevati:

1. Živali ne smemo vse hkratu odvezati.
2. Zavežimo ji oči ter posamezno odvedimo iz hleva, zlasti konje in goved.
3. V skrajni sili odvežimo hkratu vso živino, eno izmed njih vlecimo s silo iz hleva, ostalo pa s palico poženimo za njo. Kjer ima hlev dvoje vrata, poženimo živino na ono stran, ki je obrnjena od ognja.

Najtežavnejše je spraviti ovce iz gorečega hleva. V takih slučajih stopimo k hlevnim vratom, vabimo k sebi ovce, za ovce pa spustimo psa. Kjer so dvoje vrata, odženimo ovce pri vratih, ki so obrnjene od ognja, brez psa in brez drugih pripomočkov.

Tudi konje, ki imajo, kakor splošno znano, veliko večji razum od drugih živali, ter se odlikujejo po svoji poslušnosti, je težko odgnati iz hleva, ko zagledajo požar. Ako se konj ne da drugače odgnati iz hleva, primimo ga za ušesa ali za zadnji nogi ter ga vlecimo iz hleva. Izgnano živino ne puščajmo brez varstva, da se ne vrne zopet v hlev, iz katerega smo jo ravnokar izgnali.

Pri reševanju bodimo mirni, preprečimo nepotrebno kričanje, delajmo le, da se živina ne poduši.

Pri reševanju živine je najboljšje porabiti ljudi, ki so živino oskrbovali. Živina pozna svoje oskrbovalce in da se jim raje kot drugim odvesti. Pri reševanju živine se po navadi opaža stavbna napaka, ki tiči v tem, da se vrata hleva odpirajo noter, namestu ven.

Če pazimo na to, da se pri stavbah, kjer se zbira večje število ljudi, odpirajo vrata ven, je to potrebno tudi pri hlevih. Zlasti pri novih stavbah in pri predelavanjih hlevov naj bi se to vpoštevalo.

Vežba naraščaja.

(Spisal Fran Barlé)

Vojne razmere prinesle so seboj marsikatero izpremenjeno in tudi gasilstvo ni ostalo nedotaknjeno. Povsod, kamor se ozremo, pogrešamo članov in ljudi, ki bi bili sposobni delovati v gasilnih društvih. Nekatera društva so, da vsaj deloma pokrijejo zevajočo rano, pritegnila ženske, druga mladeniče. od 15.—18. leta in nekatera celo šolsko mladino k gasilstvu. Eno kot drugo je priporočljivo. Glavna reč je, da v resnem slučaju dosežemo svoj začrtani namen. Tega pa dosežemo le tedaj, če smo ženske, mladeniče ali šolsko mladino primerno izvežbali. Tu se nehote pojavlja vprašanje: kako izvežbati naraščaj?

Naraščaj je treba vežbati sistematično, od stopnje do stopnje. Le na ta način je mogoče vcepiti novincu veselje do gasilstva in spretnost do uporabe gasilskega orodja v resnem slučaju. Za kakšne posle moremo porabiti ženske, za kakšne mladeniče in za kakšno šolsko mladino, o tem nam daje drugo poglavje današnjega „Gasilca“ potrebno pojasnilo. Največ važnosti moramo vsekako polagati na izvežbanje naraščaja, to je na mladeniče od 15. do 18. leta. Zlasti tem je treba vcepiti veselje do gasilstva, zakaj ti stopijo po letih na mesta starejših članov gasilnih društev, morebiti tudi na vodilna mesta.

Od več strani prihajajo osrednjemu odboru vprašanja, kako naj vežbamo naraščaj, ker nimamo potrebnih navodil. V tem oziru naj nam bode za vzgled Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo, ki ima popolnoma izvežban naraščaj.

Najprimernejši čas za vežbanje so spomladanski in poletni meseci, doba od aprila do septembra. Za vežbanje določimo en dan v tednu, vsaj pa na 14 dni en dan. Tvarino si programatično razdelimo na teoretični pouk, na redovne vaje, na proste vaje in na vaje z orodjem.

A. Teoretični pouk.

Teoretični pouk naj obsega: organizacijo gasilstva, red in složnost v gasilstvu, poslušnost, dostojno vedenje, pomen gasilstva, ljubezen do svojega bližnjega, konstrukcija orodja, konserviranje gasilske oprave itd.

B. Redovne vaje.

Redovne vaje naj se poučujejo najprvo po mojih „Redovnih vajah za slovensko gasilstvo“, katere je izdala leta 1906 Slovenska deželna zveza prostovoljnih gasilnih društev na Kranjskem. Te redovne vaje ima osrednji odbor „Zveze“ v zalogi.

Redovne vaje si razdelimo po dnevih. Prva vaja naj velja posamezniku. Posameznika najprvo poučimo o pravilni stoji in potem ga seznanimo s povelji:

„Pozor!“

„Odmor!“

„Znova!“

„Desno (levo) — glej!“

„Premo — glej!“

„V desno (levo) — v bok!“

„V levo (desno) — s čelom!“

„S čelom — vzad!“

„S čelom — spred!“

„Na desno (levo) — vprek!“

„Premo — s čelom!“

„Premo — v bok!“

„Razhod!“

Druga vaja naj bo vaja v členu. V členu hkratu vadimo 6—8 mož. Povelja so:

- „Nastop — v red!“
- „Člen! desno (levo) — glej!“
- „Premo — glej!“
- „Zastop! v levo (desno) — v bok!“
- „Red! v desno (levo) — s čelom!“
- „V desno (levo) se ravnaj!“
- „Premo — glej!“
- „Krij!“
- Signal: „Pozor“ (ti - taa!)

Tretja vaja — vaja v členu.

- „Nastop v red!“
- „Na levo (desno) — razstop!“
- „Na desno (levo) — sestop!“
- „Prečno! na desno (levo) — vprek!“
- „Premo — s čelom!“
- „Premo — v bok!“
- „S čelom — vzad!“
- „S čelom — spred!“
- „Člen desno (levo) — glej!“
- „Premo — glej!“
- Signal: „Nastop“ (taaaa-ti! — trikrat).

Četrta vaja — vaja v četi.

- „Nastop — v red!“
- „Dvored! drugi vzad!“
- „Dvostop! v desno (levo) — v bok!“
- „Zastop! — vzad!“
- „Dvostop! — naprej!“
- „Dvored! v desno (levo) — s čelom!“
- „Četverostop! v desno (levo) — v bok!“
- „Dvostop — vzad!“
- „Četverostop — naprej!“
- „Dvored! v levo (desno) — s čelom!“
- „Dajte — čast!“ (ena, dve, tri).
- Signal: „Ogenj“ (ti - taaaa).

Peta vaja — pohodne vaje.

- „Hodoma — pohod!“
- „Postati — stoj!“
- „Vzad — pohod!“
- „S kračnim korakom — pohod!“
- „S hitrim korakom — pohod!“
- „V teku — tek!“
- „Skrati — korak!“
- „Dolgi — korak!“
- „Hitri — korak!“
- „Zmerni korak!“
- „Menjaj — korak!“
- Signal: „Nevarnost“ (tatatatatatata! ali tititititititi!)

Šesta vaja — zavoji.

- „V desno zavičaj — pohod!“
- „V premo — mer!“
- „V desno (levo) — protihod!“
- „Zmeni red v desno (levo) — v bok! Pohod!“
- „Čelno v red na levo (desno) — vprek! Pohod!“
- „Red! v levo s čelom — stik!“
- „V desno (levo) — zavij!“
- „V premo — mer!“
- „Čelno v red na levo (desno) — vprek!“
- „Dolgi korak!“
- „Čelno v dvored na levo (desno) — vprek!“
- „Dolgi — korak!“
- „Zmeni dvored v desno (levo) — v bok! Pohod!“
- Signal: „Pospraviti“ (taaaa, taaaa, taaaa, taaaa!)

C. Vaje z navijakom.

Navijak imenujemo dvokolnico, na katero navijamo cevi. Glavni deli navijaka so: dvoje koles, os, vreteno, skrinjica za orodje, viličasto oje s prečnikom. Vrh skrinjice je po navadi pritrjen na stavec, s katerim odpiramo vodovodne hidrante. Na vretenu so navite cevi, ki so druga z drugo spojene z bakrenimi spojkami. V skrinjico

shranjujemo zagozde, s katerimi zagozdimo nastavec pri hidrantu; kljuko, s katero odkrivamo hidrantne pokrove; ročnik, s katerim gasimo; in drugo manjšo pripravo.

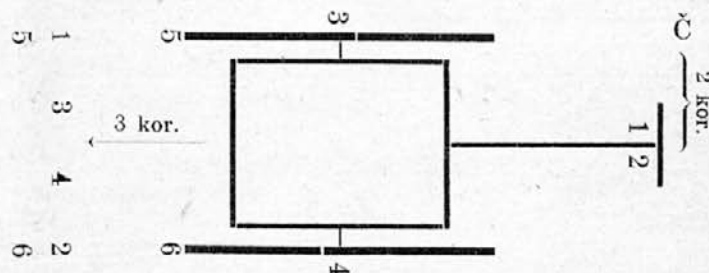
1. Nastop in uravnava.

Vaje z navijakom delamo posamez ali z več navijaki hkratu.

Vaje s posameznim navijakom dela četar in vrsta šestih gasilcev.

Četar postavi se dva koraka na levo od konca ojesa s čelom proti navijaku in poveljuje:

„K navijaku nastop — v red!“

Na to povelje se postavi vrsta s sredino tri korake za navijak, s čelom proti navijaku.

Nastop se mora hitro (v teku) in tiho izvršiti. Gasilec se je takoj brez povelja uravnati po sredini vrste.

Na povelje:

„Desni in levi krajnik — vzad!“

stopi desni krajnik za svojega soseda na levi strani in levi krajnik za svojega soseda na desni.

V tej tvorbi stoječe gasilce četar odšteje, in sicer tako, da gasilca stoječega na levem krilu prvega člena označi s številko 1, gasilca stoječega na desnem krilu prvega člena s številko 2, gasilca na desni poleg številke 1 s številko 3, gasilca na levi poleg številke 2 s številko 4, gasilca za številko 1 s številko 5 in gasilca za številko 2 s številko 6.

Na to se vrne na svoje mesto k ojesu in poveljuje:

„K navijaku hodoma — pohod!“

Vsi gasilci stopijo z levo nogo in korakajo: številka 1 k ojesu na levo stran, številka 2 k ojesu na desno stran, številka 3 k sredi levega kolesa, številka 4 k sredi desnega kolesa, številka 5 za levo kolo in številka 6 za desno kolo. Na povelje:

Oje vročit!“

številka 1 in 2 vzameta oje v roko ter se pripravita za pohod.

2. Pohod.

Na povelje:

„Hodoma pohod!“

vsi gasilci stopijo z levo nogo v premo smer in korakajo vozeč navijak s polnim korakom, dokler se ne poveljuje:

„Zastop! v levo (desno) v bok!“

potem:

„Red! v levo (desno) — s čelom!“

ali:

„Postati — stoj!“

Obrate, izprečitve in vse druge gibe izvršujemo na ista povelja, kakor pri členu v redovnih vajah.

Oje odložita številka 1 in številka 2 na povelje:

„Oje — odložiti!“

3.) Odložitev in polaganje cevi.

Cevi polagamo vedno od vode ali od hidranta proti ognju. Prišedši k hidrantu poveljujemo:

„Zgotovit!“

Številka 1 in 2 odložita oje, napravita obrat proti navijaku ter odvežeta jermena na vretenu: številka 1 na levi in številka 2 na desni strani. Številka 3 odveže na svoji strani jermen, s katerim je privezan nastavec na skrinjico, številka 4 pa nastavec jermen na njegovi strani. Številka 5 in 6 odvežeta jermena na vretenu vsak na svoji strani. Odvezane jermene je pritrčiti na primeren prostor, da se med prevažanjem ne izgube. Na povelje:

Odložiti!

dvigneta številka 3 in 4 nastavec iz ležišča, številka 6 vzame kljuko za odkrivanje hidrantov iz skrinjice ter jih položi k hidrantu, — številka 3 in 4 izročita nastavec številki 6, da ga pritrudi na hidrant in zagozdi.

Na nadaljnje povelje:

„Cev do 1. (2., 3.) spojke — položiti!“

Številka 1 in 2 vzameta oje v roko, številka 5 potegne cev do nastavca, številka 3 in 4 polagata cevi med tem ko številka 1 in 2 peljeta navijak do označene spojke. Prišedši do označene spojke vzame številka 3 ročnik iz skrinjice, ga izroči številki 4, ki ga pritrudi na spojko in se pripravi za gašenje ali pa ga izroči plezalcu na lestvi. Ročnik je prijeto z desno roko pri spojki z levo roko pa na primernem kraju sred spojke. Ko je nastavec pritrjen na hidrant, cev položena in pritrjena na nastavec ter številka 4 pripravljena za gašenje poveljuje četar:

„Odpreti — tok!“

(Taa!)

Tok zapiramo na povelje:

„Zapreti — tok!“

(Taaaa!)

Pri vajah z več nastavci hkratu, ali če smo položili več cevi, položene cevi označimo s številko 1, 2, 3 itd. ter poveljujemo:

„Prva cev! odpreti — tok!“

(Taa!“)

ali:

„Druga cev! odpreti — tok!“

(Taa, taa!)

ali:

„Tretja cev! odpreti — tok!“

(Taa, taa, taa!)

in tako dalje.

Tok pa zapiramo na povelje:

„Prva cev! zapreti — tok!“

(Taa, — — laaaa!)

ali:

„Druga cev! zapreti tok!“

(Taa, taa, — — laaaa!)

ali:

„Tretja cev! zapreti — tok!“

(Taa, taa, taa — — laaaa!)

Za odpiranje in zapiranje toka dajemo običajno znamenje s piščalko, s trobentico ali z rogom. Brizgalec in hidrantar s piščalko ponavljata dano znamenje.

4. Podaljševanje in skrajševanje cevi.

Položeno cev ali položene cevi podaljšujemo na povelje:

„Cev do 2. (3., 4.) spojke — zdolžiti!“

(Ta, — ti — taa!)

Na to povelje številka 1 in 2 pripeljeta navijak k številki 4, ki med tem odvijaje ročnik od položene cevi, jih spoji in na to vsi štirje položijo cev do označene spojke, kakor so položili prvo cev. Ko je cev položena, številka štiri navije zopet ročnik na spojko in se pripravi na gašenje.

Kadar imamo položenih več cevi sporedno ali od več hidrantov, poveljujemo:

„Prvo cev do 2. (3., 4.) spojke — zdolžiti!“

(Ta, — ti — taa!)

ali:

„Drugo cev do 2. (3., 4.) spojke — zdolžiti!“

(Ta, ta, — ti — taa!)

in tako dalje.

Položeno cev ali položene cevi skrajšujemo na povelje:

„Prvo cev do 1. (2., 3.) spojke — skratiti!“

(Ti — taa, — ta!)

ali:

„Drugo cev do 1. (2., 3.) spojke — skratiti!“

(Ti — taa, — ta, ta!)

in:

„Tretjo cev do 1. (2., 3.) spojke — skratiti!“

(Ti — taa, — ta, ta, ta!)

Odstranjujemo cevi na povelje:

„Prvo (drugo, tretjo) cev — odstraniti!“

Skrajšenje in odstranjenje se izvrši, kakor pri naložitvi: številka 1 in 2 potiskata navijak za cevjo, številka 3 vrti vreteno in številka 4 navija cev. Pri skrajševanju pripravi se številka 4 za gašenje, prišedši do označene spojke.

5. Naložitev.

Na povelje:

„Naložiti!“

(Taaaa, taaaa, taaaa, taaaa!)

Številka 1 in 2 pripeljeta navijak k številki 4, številka 3 vzame številki 4 ročnik ter ga položi v skrinjico, številka 4 spoji položeno cev s cevjo na vretenu. Ko sta cevi spojeni, navijemo položeno cev na vreteno. Pri tem številka 1 in 2 potiskata navijak pred seboj za cevjo, številka 3 stopi na svoji strani k ojesu pred kolo in vrti vreteno, številka 4 pa po vsem vretenu enakomerno navija cev, z levo roko tik nad vretenom z desno roko pa v primerni razdalji. Številka 5 med tem odvijaje spojko od nastavca in odgozdi nastavec, številka 6 pa sname nastavec in pokrije hidrant.

Ko dojde navijak do hidranta, številka 3 in 4 prevzameta nastavec ter ga položita v ležišče na skrinjici, številka 5 nese zagozdi, številka 6 pa kljuko za odpiranje hidrantov v skrinjico.

Na povelje:

„Za odhod — zgotoviti!“

vsaka številka zopet zaveže oni jermen, katerega je odvezala pri odložitvi ter se postavi na svoje mesto k navijaku. Odhod od nastavca izvrši se na povelje:

„S čelom — vzad!“

in:

„Hodoma — pohod!“

Na povelje pohod vsi gasilci z levo nogo ter korakajo: številka 5 in 6 tri korake v premi smeri in v razdalji za dva moža, številka 3 in 4 v prostor med številko 5 in 6, številka 1 za številko 5 in številka 2 za številko 6.

Na povelje:

„S čelom — spred!“

napravijo vsi gasilci poluobrat in številka 3 in 4 hkratu stopita v prvi člen.

Pred razhodom poveljujemo:

„Desni in levi krajnik — v red!“

in potem:

„Razhod!“

na kar gasilci zapuste svoje mesto.

6. Zbrana glavna povelja.

„K navijaku nastop — v red!“

„Desni in levi krajnik — vzad!“

„K navijaku hodoma — pohod!“

„Oje — vročiti!“

„Hodoma — pohod!“

„Zastop! v desno (levo) — v bok!“

„Red! v desno (levo) — s čelom!“

„Postati — stoj!“

„Oje — odložiti!“

„Zgotoviti!“

„Odložiti!“

„Cev do 1. (2., 3.) spojke položiti!“

„Odpreti — tok!“

„Zapreti — tok!“

„Naložiti!“

„Za odhod — zgotoviti!“

„S čelom — vzad!“

„Hodoma — pohod!“

„S čelom — spred!“

„Desni in levi krajnik — v red!“

„Razhod!“

(Dalje prihodajič.)

Društvene in župne vesti.

Odlikovan gasilec. V imenu Njegovega Veličanstva podarila je Njegova cesarska visokost nadvojvoda Fran Salvator za zasluge pri prevažanju ranjencev in bolnikov naslednja odlikovanja:

a) srebrno svetinjo z vojno dekoracijo tovarišem: Rudolfu Jerebu, Ivanu Jenkotu in Rudolfu Jenkotu vsi iz Kranja; Leonu Matajcu in Josipu Benediktu oba iz Stražišča.

b) bronasto svetinjo z vojno dekoracijo: Ivanu Severju, Valentinu Lucinu, Franu Lipovžu, Ivanu Habiču in Karolu Blatniku, vsi iz Ljubljane; Ivanu Bajtu, Alojziju Šeguli, Karolu Zupanu, Lorencu Grohanu, Antonu Pogačniku, Viktorju Lukancu, Antonu Puharju, Lorencu Rebolju, Franu Benediku, Ignaciju Dovžanu in Josipu Bajtu, vsi iz Kranja; Emeriku Jarnoviču, Martinu Lavriču, Franu Božičku, vsi iz Krškega; Nikolaju Kovaču, Antonu Božjaku, Josipu Umku, vsi iz Zagorja; Josipu Šifrerju, Franu Omanu in Matevžu Omanu, vsi iz Stražišča; Franu Sitarju iz Toplice.

Odlikovani štajerski gasilci. Leta 1892. so kmečke občine pri Ljutomeru začele ustanavljati gasilna društva s sl. poveljevalnim jezikom. Letos je poteklo 25 let obstanka prvotno zasnovanih skupin. Izmed tistokratnih društvenikov deluje sedaj še 27 oseb. C. kr. namestnik štajerski jim je za srebrni jubilej priznal častne kolajne. To so: Rajh Josip st., Makoter Franc, Sever Josip, Trojnar Anton, Karba Josip, (ta je s potovanjem prinesel v posojilnico gospodu načelniku Kukovcu začetno misel o požarni brambi med kmeti), Sebastijan Filipič, Andrej Muršič, Kovačič Matija, Sovič Matija, Kovačič Martin, v okolišču Kraplje-Mota-Cven: Štrkl Matija, Vaupotič Franc, Vaupotič Vekoslav, Šalomon Jakob st., Šalomon Jakob ml., Vaupotič Josip, v Lokavcih; Magdič Vido, Kosi Vekoslav, Cvetko Josip, Prelog Slavko, Magdič Franc, v Ključarovicah; Vrabl Anton, Rožman Matija, Bratina Franc, Hladnjak Josip, Vrbnjak Jernej, Strniša Josip v Križevcih. Posojilnica v Ljutomeru je 10. marca 1892. sklenila, da prvo društvo, ki se bo ustanovilo v okraju, dobi 400 K podpore, vsako drugo pa po 300 K, razventega še vsako po 50 K za priprave. Prvo društvo osnovalo se je v občini Kraplje-Mota-Cven. Število društev se je množilo, in ustanovila se je „Zveza prostovoljnih gasilnih društev“ v okraju Ljutomer. Zgodovino „gasilstva na Murskem polju“ je v posebni knjižici „sestavil po zapiskih Josipa Karba, tajnika Zveze prostov. gas. društev“ Vladimir Pušenjak, nadrevizor, domačin Cvenski. Častitamo odlikovanim jubilarom - požarnikom!

Požari.

Požar. V Rosalnicah pri Metliki je pred kratkim vpepelil požar štirim gospodarjem hiše in vsa gospodarska poslopja. V sled silnega vetra ni bilo mogoče rešiti skoro ničesar. Metliški vrli gasilci so bili brzo na pogorišču in neutrudno delali. Župan metliški se je upal v gorečo hišo Martina Brodariča, da bi rešil polletno, v zibelki ležeče dete. Posrečilo se mu je prinesiti iz hiše zibelko, a žalibog, dete je bilo — mrtvo. Vsa čast temu pogumnemu možu-gasilcu. Zažgal je mimo hiše M. Brodariča vozeči železniški stroj. Škoda se ceni na 150.000 kron.

Literatura in kritika.

Česki hasič. Deželna gasilska zveza kraljestva Češkega je, kakor doslej, tudi za leto 1918 izdala rodbinski koledar „Česki hasič“. Koledar obsega 168 strani ter ima poleg koledarskega dela, gasilsko statistiko ter več poučnih in zabavnih člankov. Koledar je okusno ilustriran, zlasti ugaja slika cesarske rodbine, rajnega Mayerja, profesorja umetne akademije Ženiška itd. Cena 1 K 60 v.

Dobrodelna knjižnica. Društvo „Dobrodelnost“ v Ljubljani nam je vpslalo štv. 1, 2, 3 in 4 „Dobrodelne knjižnice“ na vpogled. Številka 1 opisuje oskrbo vojnih pohablencev, štv. 2, 3 in 4 pa zdravilne in oskrbovalne naprave za naše vojne pohablence. Dobrodelna knjižnica izhaja 15. vsakega meseca. Celoletna naročnina 6 K, posamezni zvezek 50 v. Društvo „Dobrodelnost“ je otvorilo dobrodelno pisarno v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 35.

Pisarna je odprta ob delavnikih od 8. do 12. in od 3. do 7. ure. Tam se dobivajo brezplačno pojasnila v vseh dobrotelnih zadevah, kakor: poizvedbe za pogrešance v vojni, daje podrobna navodila invalidom, sirotam in drugim pomoči potrebnim, dela prošnje za podporo, dopust, vzdrževalnino itd. Društvo je zasnovano na podlagi krščanske ljubezni in ne dela pri izvrševanju svojih poslov nikakega razločka med pomoči potrebnimi. Namen društva „Dobrodelnost“ je podpirati siromašne — zlasti v tem času splošnega trpljenja. Društvo najtoplejše priporočamo.

Gasilstvo in vojska.

Glasm poročil v naši „Zvezi“ združenih gasilnih društev so padli častne smrti na bojišču:

Fran Nalar, Ivan Brezovar, Jakob Zrimšek, Anton Korošec, Ivan Ložar, Josip Korošec in Miha Hlepš iz Bizovika; Miha Bokavšek, Ivan Kocjančič in Ivan Novak iz Most pri Ljubljani; Anton Novak iz Notranjih Goric; Josip Sedej in Valentin Bizovičar iz Spodnje Šiške; Ivan Pavšič iz Zgornje Šiške; Ivan Mehle iz Račne; Ivan Porderžaj iz Studenca-Iga; Josip Berglez, Josip Kastelc, Fran Petrič, Ivan Primc in Fran Kastelc iz Šmarja.

Bodi jim časten spomin!

Raznoterosti.

Občni zbor Rdečega križa za Kranjsko. Sredi poletja je imelo Deželno in gospejno društvo Rdečega križa za Kranjsko v knjižnici deželnega predsedstva občni zbor, na katerem je podal društveni predsednik okrajni glavar v p. gosp. del Cott poročilo o društvenem delovanju, v katerem je podal pregled delovanja društva za leto 1914, 1915 in 1916.

Število razpoložljivih postelj je naraslo od 615 na 1711 leta 1915, ter se skrčilo potem leta 1916. na 1032, kakor je namreč nanese potreba. Društvene naprave v Litiji, Kočevju in Zagorju so se med tem časom opustile, v Planinskem gradu, v Bistrici, na Bledu in na Jesenicah pa uporabile za vojaške namene.

Okrepčevalne postaje so se nahajale, oziroma se še nahajajo v Ljubljani, Postojni, Novem mestu in na Jesenicah.

Transportne kolone pod vodstvom predsednika „Slovenske deželne gasilske zveze prostovoljnih gasilnih društev na Kranjskem“ gosp. Josipa Turka so zaradi svoje zmožnosti na prvem mestu v Avstriji. Sedaj je na Kranjskem 5 transportnih kolon s 115 možmi. V Ljubljani se vrši prevažanje s 7 avtomobili in 28 vozmi.

Nadzorovali so društvene naprave: Nj. c. in kr. Visokost nadvojvoda Fran Salvator leta 1914., naslednje leto zvezni predsednik Rudolf grof Abensperg, leta 1916. c. in kr. generalštabni zdravnik dr. Blachovsky in c. kr. zdravnik dr. Plahl, pozneje podpredsednik švedskega Rdečega križa g. Didung ter deželni predsednik grof Attems.

Rudolf Ludwig, predsednik tehnične komisije slovenskega gasilskega združenja je praznoval dne 23. decembra 1917 šestdesetletnico svojega blagru bližnjega posvečenega življenja. Ostravski gasilci so mu priredili v „Narodnem domu“ slavnostni večer. Pridružujemo se gratulantom in kličemo: „Na mnoga leta!“

Razvrstitev odlikovanj. Osrednjemu odboru prihajajo prašanja na katerem mestu je nositi odlikovanja Rdečega križa. Obrnili smo se na merodajno mesto in dobili smo naslednji odgovor:

- Razvrstitev dekoracij, častnih in spominskih znakov je:
1. Vojaški zaslužni križec,
 2. Duhovniški zaslužni križec na belordecem traku,
 3. Duhovniški zaslužni križec na belem traku,
 4. Dekoracija Elizabetne-Terezne vojaške ustanove,
 5. Vojaška zaslužna svetinja na traku vojaškega zaslužnega križca,

6. Vojaška zaslužna svetinja na rdečem taku,
7. Zlata hrabrostna svetinja,
8. Zlat zaslužni križec s krono,
9. Zlat zaslužni križec,
10. Srebrna hrabrostna svetinja 1. razreda,
11. Srebrna hrabrostna svetinja 2. razreda,
12. Elizabetna svetinja,
13. Srebrni zaslužni križec s krono,
14. Srebrni zaslužni križec,
15. Vojna svetinja,
16. Spominska svetinja na vojno 1864 na Danskem,
17. Spomenik na tirolsko obrambo l. 1848 odn. 1866,
18. Vojaški službeni znak 1. r. za častnike,
19. Častna svetinja za štiridesetletno zvesto službovanje,
20. Vojaški službeni znak 2. r. za častnike,
21. Vojaški službeni znak 3. r. za častnike,
22. Častni znak 2. r. za zasluge pri Rdečem križu,
23. Vojaški službeni znak 1. r. za moštvo,
24. Vojaški službeni znak 2. r. za moštvo,
25. Vojaški službeni znak 3. r. za moštvo,
26. Častna svetinja za zasluge pri Rdečem križu,
27. Jubilejska svetinja,
28. Jubilejska spominska svetinja za oboroženo moč,
29. Jubilejska spominska svetinja za civilne državne uslužbenice,
30. Jubilejski križ,
31. Bosenskohercegovska spominska svetinja,
32. Spominski križec,
33. Spominski znak na fm. nadvojvodo Albrehta,
34. Spomenik na pomorsko potovanje 1892—1893,
35. Gasilska svetinja.

Pogovori.

Tovarišu K. v S. Hidrantni nastaveci so delani za Metzve spojke. Kranjci, kakor znano, imamo v rabi Metzve spojko.

Kmetska posojilnica ljublanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno
zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

4 $\frac{1}{4}$ $\frac{0}{0}$

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

REZERVNI ZAKLAD
K 1,000.000

HRANILNE VLOGE
K 23,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica:

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ul. 3.

je imela koncem l. 1916 vlog **K 55,000.000**—,
hipotečnih in občinskih posojil „ **33,000.000**—,
rezervnega zaklada „ **1,500.000**—,
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 $\frac{0}{0}$

večje in nestaine vloge po dogovoru.

∴ Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo ∴
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem
proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 $\frac{1}{4}$ %, obrestim
in proti najmanj 1% oziroma $\frac{3}{4}$ % odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima
ustanovljeno

Kreditno društvo.

Mat. Gerber-jeva

(Ana Gerber)

Knjigoveznica, zaloga slovenskih moll-
tvenih in povestnih knjig, prodaja raz-
nega risalnega in pisalnega orodja in
šolskih potrebščin.

Kongresni trg št. 4.
Ljubljana.

C. kr. privatna zavarovalna družba

AVSTRIJSKI FENIKS NA DUNAJU.

Vplačana delniška glavica: **8,000.000 K.**

Družba zavaruje:

- a) proti škodam, povzročnim po požaru, po strelji, po parni ali plinovi razstrelbi, kakor tudi povzročnim po gašenju in podiranju poslopij, izprazenju na stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih in premakljivih stvarih vsake vrste, trgovskih zalog, živine, gospodarskega orodja in gospodarskih zalog;
- b) proti požarnim škodam in strelji med žetvijo na polju in travnikih, na kupih ali skednjih;
- c) proti škodam vsled slučajnega ubitja šip in zreal;
- d) proti škodam vsled prevažanja blaga po suhem in po vodi;
- e) proti škodam, povzročnim vsled tatinskega uloma in tatvine v zaprtih in odprtih prostorih ali enakih prigodkih.

Pojasnila daje: Generalni zastop v Ljubljani, Sodna ulica št. 1.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom
Frančiškanska ulica šte. 6

priporoča slavnim županstvom ter vsem
 :: c. kr. in drugim javnim uradom svojo ::

popolno zalogo
 uradnih tiskovin

slavnim hranilnicam in posojilnicam se pri-
 poroča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic;
 slavnim gasilskim, narodnim in drugim dru-
 štvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov,
 diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v
 :: večbarvnem tisku najokusneje. ::

Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Izgotovljene obleke in suknje

za moške, ženske, dečke in otroke dobite
 v obilni izberi po zanesljivo nizkih cenah v
 manufaktorni in konfekcijski trgovini

„Pri Škofu“

v Ljubljani „Pred Škofijo“ št. 3, Medarska ulica,
 Lingerjeva ulica (podružnica tvrde R. Miklauc).

Velika izbira blaga za obleke, za perilo, postelje,
 odeje itd. — Na željo izgotavlja se obleka tudi po
 lastnemu krojaču. — Cenik razpošilja se na zahtevo
 poštne prosto.

FR. P. ZAJEC,
 Ljubljana, Stari trg 9.
 Optik. — Strokovnjak.

Očala ščipalniki, toplo-
 meri, barometri, daljno-
 gledi itd.

Z elektr. obrat. moderno
 urejena delavnica.

Prvi, edini slov. optičn. cenik
 dobi vsakdo zastoj.

Tovarniška zaloga
 pripoznana najboljših

švicarskih ur

kakor vse druge
 zlatnine in srebrnine.

Postrežba točna.

Cene solidne.

Fr. P. Zajec,
 Ljubljana.

Cenik brezplačno!

Pozor! Pozor!

Gasilna društva!

Glavna zaloga in lastno izdelovanje vseh potrebščin
 za gasilna društva kakor:

pasove, naram-
 nice, rokavice,
 signalne rogo-
 ve, hupne

piščalke, vrvi-
 ce, vrvi za ple-
 zalce, cevi,
 cevne obveze

čelade, čepice,
 sekirice, kuple
 zlate in usnjate

ovijaki, bakle,
 platneni vedri,
 cvilih itd.

Sploh vse v gasilna društva spadajoče predmete.
 Vzorci cevi, kakor cvilih za delavne obleke na raz-
 polago. — Dalje, prevzema trvdka tudi popravilo
 poškodovanih čelad in sekiric!

Obilnim cenjenim naročbam se priporoča

Benedikt & Co.

Ustanovitev tvrde 1830.

Ljubljana. Ljubljana.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica šte. 2.

Delniška glavica
 10,000.000 K

Rezervni fondi okroglo
 1,500.000 K

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

**Podružnice v Splitu, Celovcu,
 Trstu, Sarajevu, Gorici** sedaj v
 Ljubljani, in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči
 račun proti ugodnemu obrestovanju.
 Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih
 papirjev, financira erarične dobave in
 dovoljuje

aprovizacijske kredite.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica šte. 1.

Izvršuje najkulantneje vse v bančno stroko spadajoče transakcije. Sprejema

denarne vloge:

na hranilne knjižice

in jih obrestuje za sedaj po

4%

Rentni davek plačuje banka sama.

Denarne vloge sprejema tudi na

tekoči račun

obrestovanje po dogovoru.

Kupuje in prodaja

vrednostne papirje, valute, devize, čeke itd. ter izvršuje borzna naročila najkulantneje.

Eskontira in vnovčuje

menice, devize, kupone. Daje predujme na vred. papirje in jih sprejema v depot in oskrbo.

Nakazila vojnim ujetnikom

v vse sovražne države.

Akreditivi

na vsa tu- in inozemska mesta.

Oljnate barve, fasadne barve za hiše, kranjski firnež, karbolnež za drevesa, mavec (gips) za podobarje in stavbe, čopiči za vsako obrt, kakor tudi vseh vrst mazila in olja za stroje priporoča

A. ZANKL sinovi

c. in kr. dvorni založniki.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, :: lakov in steklarskega kleja v Ljubljani. ::

Zahtevajte cenike.

Zahtevajte cenike.

LUDOVIK KREMA,

fotograf na Franca Jožefa cesti št. 3 v Ljubljani (na dvorišču)

priporoča

svoj atelje.

Izdeluje točno in po primerni ceni vsakovrstne slike posamez in v skupinah.

Kdor želi kupiti dobro in poceni

poljedelski stroj, bodisi vratilo, motor, mlatilnico, slamoreznicco, čistilnico, brzoparilnik, plug, kosilni stroj najboljše znamke „ZMAJ“ in sploh vse poljedelske potrebščine, kuhinjsko oropu, orodje za rokodelce, okovje za stavbe in pohištva, vodovodne cevi, cement, traverze itd., naj se zaupno obrne na staro domačo tvrdo

SCHNEIDER & VEROVŠEK

veletrgovina z železnino in stroji

LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠT. 16.

Zahtevajte cenik zastonj in poštine prosto!

Lastna tovarna ur

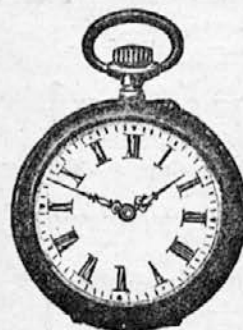
:: v Švici. ::

F. ČUDEN

Ljubljana, Prešernova ulica 1

(nasproti frančiškanske cerkve).

POZOR! POZOR! POZOR! POZOR! POZOR!

UNION ure najboljše in najbolj natančne

Zlatnina. Srebrnina.

Zahtevajte moj glavni CENIK zastonj in poštine prosto.

JERNEJ LOŽAR, LJUBLJANA

krojaški mojster — Sv. Petra cesta 22
priporoča

svojo krojaško delavnico za izdelovanje gasilskih krojev (uniformskih oblek za gasilce)

Solidno delo. — Fini kroj. — Točna postrežba.
— Nizke cene. —